

LIVET

SYND

Så skapades den svenska synden

Osunda krav och söta begär

De nya dödssynderna

”Så fort man kommer till kyrkan så börjas det talas om synd och att man är dålig”, får jag höra ibland. Men det är inte det som syndabekännelsen i gudstjänsten handlar om. Syndabekännelsen är en omsorgsfull påminnelse om att våra liv inte i alla avseenden är fullkomliga. Det är omvärldens och våra egna krav på oss själva som

får oss att känna oss ofullkomliga och misslyckade. Men i och med syndabekännelsen, och förlåtelsen från Gud, kan vi återupprätta vår Brustna relation med Gud.

Det betyder inte att vi ska kunna synda, gå till kyrkan och bli förlåtna bara för att glatt gå ut och synda igen. Istället handlar det om att ha en inre avsikt och vilja att göra bättre. Om en ödmjukhet inför livet.

Ordet synd i Bibeln kan översättas till ”att missa målet”. Det kan handla om att inte leva upp till sin fulla potential som människa och om att glömma bort sin plats i tillvaron. När vi tappar bort det goda, det ljusa och positiva och istället hamnar i det mörka och negativa – då missar vi målet, då syndar vi. Vi glömmar bort att vi ska leva våra liv för att bli så lika Gud som möjligt. Vi, som är skapade till Guds avbild.

Ordet synd har blivit belastat i kyrkans och religionens värld. Det har förvridits till moralism och fördömanden, även om en del av förbuden kring synd hade ett gott uppsåt i att rädda människor ifrån alkoholism och spelmissbruk. Men det finns både bruk och missbruk av allting, och så länge man kan bruka på ett sunt sätt finns det inget syndfullt i det.

Vi ska inte döma våra medmänniskor även om vi anser att de har gjort fel och syndat. Vi gör alla fel, det är det som är att vara människa. Vid ett tillfälle kommer människor till Jesus med en kvinna som anklagas för äktenskapsbrott. Enligt lagen skulle hon stenas och de frågar vad Jesus säger. Hans svar blir: ”Den som är fri från synd, kastar första stenen”. Folket släppte då sina stenar och gick därifrån.

*Staffan Hellgren
Kyrkoherde och kontraktsprost*

LIVET I DANDERYD NR 2 2015

Redaktion

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Christina Högberg, kommunikatör
christina.hogberg@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Design&produktion

Lind Lewin kommunikation
lindlewin.se

Skribenter

Mia Sjöström, Petter Karlsson

Mönster

Lotta Kühnhorn

Fotografer

Elliot Elliot, Thron Ullberg

Tryckeri

Stockholms Läns Grafiska AB, Danderyd

Svenska kyrkan

DANDERYDS FÖRSAMLING

danderydsforsamling.se

Öppettider

Församlingens Hus

(där finns präster, musiker, kansli m m).

Mån-fre 9.00-16.00.

Vecka 27-31, 29/6-31/7 är öppettiden
9.00-15.00.

Växel: 08-568 957 00.

Mån-fre 8.00-12.00 och 13.00-17.00.

Bokning, kyrkliga handlingar

Mån-tors 9.00-12.00 och 13.00-15.00.

Kontakt: 08-568 957 10,

bokning.danderyd@svenskakyrkan.se

Bokning, lokaler

Mån-tors 9.00 - 12.00.

Tel 08-568 957 35

FOTO: CHRISTINA HÖGBERG

Får på sommarjobb

Detta år, liksom förra året, betar fem får på ängarna utanför Församlingens Hus. I början av maj släpptes fåren ut till sitt sommarjobb.

FOTO: ANNA LIND LEWIN

Kyrkans pollinatörer

Även de bin som bor i kupan vid Församlingens Hus har vaknat till efter en lång vinter och hjälper till att pollinera växterna i sin omgivning. I slutet av sommaren finns församlingens himmelskt goda honung till försäljning.

Skulptur och väv

Utställningar i Församlingens Hus:

18/4-5/6

Klassiska skulpturer, Hans Kolb.

11/6-28/8

Ett textilt liv, Shirley Tommos.

Vävar, lapptäcken och målningar.

Vernissage 11/6 17.00-20.00.

Dagläger

Församlingen erbjuder fem roliga dagar för barn och förälder med bad, lek, kanotpaddling, utflykter och samtal föräldrar emellan. Tillsammans skapar vi mysiga och fina sommarminnen för både stor och liten.

Så här går det till:

Vi ses på dagtid och på natten sover man hemma i sin säng. Maten förbereder vi tillsammans. Varje dag börjar och slutar med en andakt, en stilla stund. En av dagarna blir det utflykt till Gröna Lund.

Tid och plats:

Onsdag 1 juli – lördag 4 juli 2015, Sätträängskyrkan som ligger vid Edsviken. Lägret är kostnadsfritt. Begränsat antal familjer. Kontakta gärna diakon Fredrik Gyllenhög, för frågor/funderingar/anmälan: 08-568 957 25 eller fredrik.gyllenhog@svenskakyrkan.se

Anmälan: senast fredag 12 juni.

Det är viktigt att man har möjlighet att vara med alla dagarna.

FOTO: ALEX&MARTIN/IKON

FOTO: LINDA MICKELSSON/IKON

Pilgrimsvandring i maj

"Visa mig Herre din väg och gör mig villig att vandra den". Heliga Birgittas pilgrimsbön är ständigt aktuell. Den gäller inte bara för pilgrimer utan också för alla andra troende.

Lördagen den 30 maj 10.00–16.00 arrangeras en lite mer krävande vandring från Sätträängskyrkan till Täby kyrka. Vandringen går i lugnt tempo längs Roslagsleden, ca 15 km. Ta på bekväma skor, oömma kläder och ta med matsäck. Gruppen leds av Anneli Amilon, vandringen avslutas med mässa.

Söndagen den 31 maj 16.00 har Sätträgruppen sin traditionella pilgrimsmässa. En kort vandring runt Sätträ ängar, ca 1 km, avslutas med mässa och korvgrillning. Bosse Divander och volontärer.

Mer information och anmälan på danderydsforsamling.se

Se dig om i kyrkan

Upplev församlingens kyrkor och församlingslokaler genom 360-graders panoramabilder på hemsidan. Här kan du se hur våra kyrkor och lokaler ser ut invändigt inför vigsel, dop, fest, konferens eller andra evenemang. Sök på danderydsforsamling.se och välj kyrka.

Den sven

ska synden

I mitten av femtiotalet föddes den svenska synden. Obligatorisk sexualundervisning i skolorna och filmer om ung kärlek skapade bilden av ett land utan moral.

DET VAR TROLIGEN 1955, när Time Magazine i USA publicerade artikeln "Sin and Sweden", som den svenska synden föddes.

- I artikeln hävdar den upprörde journalisten att svenskarna avskaffat synden, att vi inte längre har någon moral och att det är så här det går när kyrkan har för lite inflytande i samhället, säger Lena Lennerhed.

Hon är professor i idéhistoria på Södertörns högskola och forskar på idéer och föreställningar om sexualitet och kön i Sverige.

Artikeln gav upphov till fler artiklar runt om i världen där

det stod om det sexuellt frigjorda Sverige. Landet som dels givit världen filmerna "Hon dansade en sommar" och "Sommaren med Monica" om ung kärlek och föräktenskapligt sex, dels hade infört obligatorisk sexualundervisning i skolorna 1955.

- Med dagens mått mätt var det dock en väldigt försiktig och moraliserande sexualundervisning om kroppens utveck-

ling, anatomi och reproduktion. Men det spreds även många rena felaktigheter i artiklarna, som att unga ensamstående mödrar hyllades som hjältar i Sverige och att vi hade fri abort här.

Många såg Sverige som ett varnande exempel på en välfärdsstat som gått för långt - ett land helt utan moral där invånarna hade det bra materiellt, men innerst inne var djupt olyckliga. De svenska kvinnorna beskrevs som villiga men kalla, att ha sex spelade inte någon roll för dem.

- Myten om villiga svenska kvinnor lever kvar än idag runtom i världen, säger Lena Lennerhed.

Med 1960-talet drabbade den sexuella revolutionen västvärlden. P-pillret kom 1964 och i Sverige debatterades bland annat ungdomars rätt till sex och rätten till fri abort, som infördes 1975.

Men tittar man tillbaka genom århundradena har synen på sex i Sverige förändrats kraftigt över tid. En del av det som idag är något accepterat och del av våra liv, var förr en allvarlig synd.

- Onani var till exempel en synd i äldre tider. Men under 1700-talet och 1800-talet utvecklades även medicinska föreställningar om att onani var skadligt för människo-

kroppen. Man trodde att man kunde drabbas av nervsjukdomar, epilepsi, bli blind, döv eller till och med dö, säger Lena Lennerhed.

Även homosexualitet, att använda preventivmedel eller att ha sex utanför äktenskapet var en synd. Och mycket av det som inom kyrkan var en synd, var även ett brott i samhället.

- På 1600-talet och 1700-talet var det dödsstraff för en del sexualbrott som sex utanför äktenskapet. Sexuallivets syfte var reproduktion och sex skulle ske inom äktenskapet för att alstra barn, säger Lena Lennerhed.

Då såg man på ett sexualbrott som "otukt mot naturen", ett brott mot Guds skapade ordning.

- Idag menar vi att ett sexualbrott begås mot en person och lagstiftningen vill skydda personen, inte "naturens ordning".

Först i slutet på 1800-talet började mer radikala idéer växa fram om friare förbindelser och sex för sin egen skull, för att njuta. Preventivmedel fanns att köpa, som pessar och kondom, men det ansågs fortfarande som något omoraliskt. År 1910 infördes en lag som förbjöd all information om och reklam för preventiv medel. ➔

➔ Den lagen fanns kvar ända fram till 1938.

- Kyrkan menade då att om sexuallivet blev en fråga om njutning riskerade hela samhället att gå under. Även om kyrkan stadigt förlorade sitt tidigare starka inflytande över samhället så hade man kvar en del av sitt inflytande över moraliska frågor under 1900-talet. Flera kyrkliga företrädare vände sig emot vad de ansåg vara en översexualisering och en norm-upplösning i samhället.

Lena Lennerhed understryker att kyrkan är stor och att alla inte tyckte, eller tycker, samma sak. Ofta var det de enskilda kristna rösterna som var emot som fick ta plats i media, medan de som var för samhällsutvecklingen inte fick samma utrymme.

- Fortfarande idag har vi kvar många normer kring sexualitet i vårt samhälle, och vi har olika normer för tjejer och killar när det gäller sex.

Dessutom har vi fortfarande starka idéer om bra och dålig sexualitet, förklarar hon.

- Men idag har man ändå en helt annan möjlighet än tidigare att bejaka sin sexualitet ♦

Synd heter hamartia på grekiska vilket bokstavligen betyder "att missa målet". Förr användes synden för att trycka ner människor, men en medvetenhet om synd kan vara oss till hjälp. Det menar Danderyds-prästen Jenny Karlsson som ska doktorera på syndabegreppet.

Missa målet

– **SYNDABEGREPPET** har en potential att hjälpa oss människor. Det säger Jenny Karlsson, präst i Danderyds församling, som just nu skriver på sin doktorsavhandling om syndabegreppet inom kristendomen.

Hjälpta av synden? Hur menar du?

– Att vara medveten om synd handlar om att be om Guds hjälp, vara ödmjuk inför sin tillhörighet till mänskligheten och förstå att vi människor angår varandra, säger Jenny Karlsson.

Synd är ett svårdefinierat begrepp. Det grekiska ordet för synd, hamartia, betyder ordagrant "att missa målet" och i Nationalencyklopedin förklaras synd inom den kristna traditionen som något som skiljer människan från Gud.

– Synd är icke-relation. Synd är det som fjärrar oss från Gud och hindrar oss från att leva i livgivande relationer med Gud och mänskligheten.

För Jenny Karlsson är nyckeln till syndabegreppet förlåtelse och nåd där man i viss mån inte kan förstå det ena utan det andra.

– I all välmening pratar vi mer om kärlek och förlåtelse inom kyrkan idag, än om synd. Men om vi inte talar om livets mörka sidor också så riskerar vi att spä på människors känsla av skuld eftersom ingen av oss klarar av att vara god hela tiden.

Syndabegreppet har dock en lång historia att brottas med där det tolkats på många olika sätt genom tiderna. Synd har handlat om allt från kvinnan som frestar mannen i paradiset till syndakatalogen inom väckelserörelsen där bland annat dans, svordomar, sprit och smink var syndigt.

– Vi har förr talat om synd på ett ovarsamt sätt och konsekvenserna har blivit destruktiva. Det har skapat avstånd mellan människor i form av skam och skuld.

När Adam och Eva äter av kunskapens frukt, i Bibelns skapelseberättelse, har det ofta tolkats som tillfället då synden kom in i världen och drabbade människan – det vill säga syndafallet, förklarar Jenny Karlsson.

– I den värsta tolkningen läggs hela skulden på kvinnan. När Gud konfronterar mannen med att ha ätit av kunskapens frukt lägger mannen över skulden på sin medmänniska istället för att ta ansvar för sina egna handlingar. Sedan dess har alla kvinnor i historien fått bära skulden av att vara "förförerskor" och syndens hantlangare. Det sitter djupt i våra strukturer, säger Jenny Karlsson.

Istället kan vi läsa skapelseberättelsen som en berättelse om människans vuxenblivande, menar hon. Hur människan fick förmågan att ta ansvar för sig själv och

medmänniskan i de villkor som livet ger.

– I paradiset behövde de inte ta ansvar, där var de ju "curlade" av Gud. Men utanför paradiset måste människan hantera livets våndor, men även vara Guds medarbetare i skapelsen. Det är detta som är att vara en fullvärdig människa, säger Jenny Karlsson.

Idén om arvsyndens formulerades först på 300-talet av Augustinus, teolog och kyrkofader. Han menade att när Adam och Eva åt

FOTO: PETER JOHANSSON

av kunskapens frukt, fast de inte fick för Gud, så syndade de. Det är själva ursprungssyndens som sedan har förts vidare till alla människor som en genetisk defekt. Jesu död på korset sonade för arvsyndens och därför är människan nu både syndare och rättfärdig.

– Men genom historien har kyrkan fastnat i att vi människor är syndare. Jag tänker att vi istället för att tala om ➡

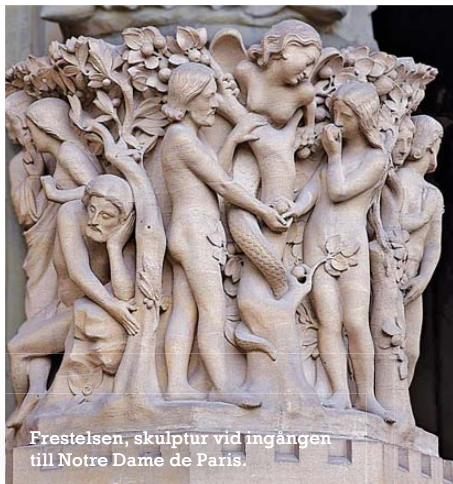
➔ människans arvsynd och benägenhet till att fela kan tala om hennes "arvs-potential" till att göra gott och skapa relationer.

Jenny Karlsson menar att synd kan vara en hjälp till självrannsakan och en indikator på att människan faktiskt har förmåga att ta ansvar för sig själv och andra. Men att peka ut synder eller syndare, som man gjort många gånger förr, är helt ointressant.

– Tidigare användes synden till att trycka ner oss människor och peka på våra fel. Vi är fortfarande präglade av det sätt som synden har predikats på och vi upppepar fortfarande samma mentalitet. Det har handlat så mycket om att inte fela själv, istället för att inse att det handlar om våra relationer till medmänniskan och till Gud.

Hon ser en risk med att vi har så höga ideal kring hur man ska vara som människa. Att många som misslyckas känner sig ensamma och utanför klubben för "de goda".

– Syndabegreppet hjälper oss att hantera en djupt mänsklig problematik – hur gärna vi än vill klarar vi människor inte av att ständigt leva i kärlek och göra gott emot varandra. Ingen människa är syndfri men Gud är med oss ändå ♦

Frestelsen, skulptur vid ingången till Notre Dame de Paris.

Osunda

Jakten på hälsa och lycka har blivit så kravfylld att den istället för välmående skapar känslor av skam, skuld och oro. Det menar forskaren och författaren Carl Cederström som nyligen kom ut med boken *Wellnessyndromet*.

"SÅ ÖKAR DU fettförbränningen", "Så får du platt mage på tre veckor", "Ät dig frisk och pigg", "Så lagar du nyttig och fräsch helgmat". Överallt möts vi av råden om de bästa

dieterna, den bästa träningen och hur vi ska göra för att få den perfekta kroppen.

– Men hälsa och lycka har gått från något vi vill ha, till ett moraliskt krav. Lever vi inte upp till det är vi inte bara otillräckliga för oss själva, utan vi har också misslyckats med att leva upp till idealen. Kraven har börjat verka emot oss och skapar känslor av skuld, skam och oro.

Det säger Carl Cederström. Han är lektor vid Stockholm Business School vid Stockholms universitet och kom nyligen ut med boken *Wellnessyndromet* som han skrivit tillsammans med André Spicer. I boken beskriver de hur vårt fokus på hälsa och lycka har blivit en osund besatthet i dagens västerländska samhällen. De är kritiska till den koppling som idag görs allt oftare mellan hälsa och moral, där den som ser vältränad och hälsosam ut också är god, medan den som är sjuk och överviktig också är omoralisk.

– Inom moralpsykologi har studier visat att exempelvis rökare eller personer med

övervikt ofta provocerar fram en känsla av vämjelse och det leder per automatik till att man börjar göra moraliska antaganden om att den personen också är sämre, säger Carl Cederström.

Den här kopplingen mellan hälsa och moral har alltid funnits, förklarar han. Kanske mest extremt under Nazityskland då man exempelvis på en manual för Hitler-jugend kunde läsa ungefär: "Din kropp tillhör inte dig, den tillhör din nation och det är din plikt att vara lycklig".

– Idag kan vi kanske säga att vår kropp tillhör företaget vi arbetar för, eller den ekonomiska marknaden. Ser vi inte efter vår kropp ordentligt så väntar någon form av disciplinär bestraffning. Då kan vi kanske inte förvänta oss att få det jobb vi vill ha, eller de bidrag vi behöver, säger Carl Cederström.

I Storbritannien föreslog premiärminister Cameron nyligen att överviktiga och de med beroendeproblem inte kan förvänta sig att de ska få behålla sina bidrag om de inte genomgår träning eller behandling.

– Det är en bestraffande utveckling där vissa människor inte är värda lika mycket som andra.

Den här kroppsmedvetna utvecklingen startade i slutet på 1960-talet, berättar Carl Cederström. Då skedde en sekularisering i samhället på flera plan.

– Det handlade inte längre om att ➔

krav

► arbeta för något politiskt, socialt eller religiöst utanför sig själv utan om att försöka utveckla sig själv och hitta sitt innersta väsen. Vår kropp blev utgångspunkten för en personlighetskult kring självförverkligande.

Och skulden, som tidigare var något som föddes i relation till någon annan, började handla om en skuld gentemot oss själva.

- Du ska ta ägarskapet över alla val och du får inte välja fel. Men det skapar en större skuld när vi bryter mot normer vi satt upp för oss själva, som att inte klara av att följa en viss diet, än om vi bryter mot andras normer. Det finns också mycket skuld kring det positiva tänkandet där själva skuldkänslorna i sig skapar fler skuldkänslor - man ska ju vara positiv.

Carl Cederström menar att den största faran med den här självpåtagna skulden är att vi och hela vårt samhälle fokuserar så hårt på att enskilda individer själva har förmågan att göra något åt sin situation och ta kontroll över sina val.

- När det inte finns några offer, när man själv är ansvarig, är faran att vår självförelöshet får en konserverande samhällseffekt. Ett klassiskt exempel är en arbetslös person som ifrågasätter sig själv och undrar vad den har gjort för fel eftersom den inte lyckas få jobb. Men det egentliga svaret är att arbetslösheten beror på samhällsekonomi, det finns helt enkelt inte tillräckligt med jobb åt alla.

Vårt kroppsprojekt skapar alltså skuld och ångest, särskilt när vi misslyckas. Men, förklarar Carl Cederström, det gör också att vi skärmar av oss från den värld vi lever i.

- När vi fokuserar på vår kropp tappar vi bort viktigare frågor som politisk och ekonomisk förändring ♦

TEXT MIA SJÖSTRÖM

FOTO ELLIOT ELLIOT

Söta svenskar

Runt 17 kilo godis per år satte svensken i sig under ett år (2014), vilket gör oss till det mest godisätande folket i världen.

KÄLLA: LIVSMEDELSVERKET

Söta begär

”Jag syndade i helgen” handlar oftare om den extra bakelse vi åt än om en otrohetsaffär. Vårt förhållande till socker är ofta både begärligt och besvärligt.

– **MÄTTLIGHET HAR** varit en ledstjärna sedan lång tid tillbaka. Likaså har frosseri varit en dödssynd. Så det är inte konstigt att det har blivit ett dilemma för oss att förhålla oss till alla godsaker som är tillgängliga överallt hela tiden.

Det säger forskaren och intendenten Ulrika Torell som tagit fram utställningen *Socker* som visas på Nordiska museet.

– Med reklam och ständigt öppna butiker har frestelserna blivit mer pockande och vi matas med budskapet att vi är värda att äta något gott, att vi ska unna oss.

På ett drygt sekel har sockerätandet i Sverige exploderat. För 150 år sedan var det många som knappt smakat socker och idag är upp till 80 procent av västvärldens processade livsmedel sötade.

– Idag får vi i oss för mycket socker, omkring 50 kilo per person och år i Sverige. Det är framförallt via maten vi får i oss sockret, vilket gör att det är svårare att undvika. Dessutom lever våra gamla traditioner kvar där vi samlas kring söta saker vid högtider och fest, och vi brukar också både trösta och belöna oss med socker, säger Ulrika Torell.

Under 1500-talet och 1600-talet ansågs det sällsynta sockret vara ett gott och välgörande läkemedel och apotekarens

viktigaste vara. Senare blev det en exklusiv lyxvara och statussymbol för borgerskapet, det importerade rörsockret var dyrt. Men när Sverige blev självförsörjande på betsocker vid förra sekelskiftet blev sockret en billig modern basvara, dessutom ett kaloririkt näringsämne, och sockerkonsumtionen ökade.

– På trettioalet marknadsfördes sockret som billig energi för en hungrig befolkning. Då handlade det om att det inte fanns så mycket mat, men idag lever vi i ett överflöd och äter ändå lika mycket socker som då, säger Ulrika Torell, som nu även kommer ut med boken *Socker och söta saker* om konsumtionsmönster kring socker i Sverige.

Vårt stora sockerintag har fått allvarliga negativa konsekvenser för folkhälsan. I början av 1950-talet ansågs karies vara ”vår tids största socialmedicinska problem”. Man införde fluorsköljning i skolorna och lördagsgodisreformen lanserades för hemmen.

Även fetma, diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar har ökat och vår samtid är fylld av larm om sockrets risker.

– Reklamen idag leker med skrällen för att äta fel. Som när det står ”Din kost ska vara allsidig” över ett fat med olika sorters sötsaker ♦

På Nordiska museet kan du se utställningen Socker, om sockrets och sötsakernas historia i Sverige, fram till den 20 september 2015.

Socker både naturligt och konstgjort
Sockerarter finns naturligt i frukt, bär och mjölk. Glukos, fruktos, laktos, maltos och sackaros är alla sockerarter och räknas inte som tillsatser. I livsmedel kan socker däremot tillsättas som en ingrediens under flera olika beteckningar som sackaros, glukos, fruktos, maltos, dextros, invertsocker, honung, HFCS (high fructose corn syrup) eller isoglukos.

Utöver detta finns sötningsmedlen sorbitol, mannitol, xylitol, isomalt, laktitol, erytritol, maltitol och polyglycitolsirap. De är alla sockeralkoholer och räknas som livsmedelstillsatser, liksom energifria sötningsmedel som sackarin, cyclamat, acesulfamkalium, sukralos, neohesperidindihydrochalcon, steviolglykosider och taumat, varav de fyra första är helt konstgjorda.

KÄLLA: LIVSMEDELSVERKET

A close-up portrait of a man with short, dark hair and striking blue eyes. He is wearing a dark red blazer over a white collared shirt. The background is a dark, textured blue. The lighting is soft, highlighting his facial features.

STEFAN EINHORN

Från folkilsk till lätt irriterad

En gång talade alla om den svenska synden. Idag har den helt bytt skepnad, menar Stefan Einhorn. I sin nya bok hävdar han att vi föraktar falskhet mer än någonsin – men också är godare än förr.

EFTERÅT SKA JAG fundera på tre olika inledningar till den här artikeln:

a) Att Zlatan Ibrahimovic som av en händelse råkar passera bordet där vi sitter och Stefan Einhorn är på väg att begå den klassiska svenska synden att verka alltför påflugnen.

b) Att han i sin nya bok nämner hur vissa kyrkliga kretsar gick i taket när en glassfabrikant för några år sedan försökte lansera nya smaker under namnet "De sju dödssynderna" och att detta fördömande måhända var en sorts synd i sig.

c) Hur han nyligen råkade svänga in med bilen framför en taxichaffis som hängde på tutan ända från Gamla Stan till Skanstull som om Stefan Einhorn begått en av de grövsta synderna en människa tänkas kan – och att just detta gav honom hopp.

Ja, ni fattar läget.

Att stämma möte med cancerprofessorn och författaren Stefan Einhorn är också att träffa en sann läkare utan gränser: en skitsmart, kolugn, kortväxt gigant som bestämt sig för att utmana vår bild av att världen blir allt grymmare, allt ondare.

– Det är snarare tvärtom, säger han med glittrande, vänliga pepparkornsögon. Sista tio åren har varit tuffa, det är sant, men om

man jämför bakåt i tiden har människan aldrig varit så snäll som nu. Jag tippas att vi som individer är ungefär 95 procent goda.

Är det inte en väl optimistisk siffra?

– Nej, eftersom jag tror vårt samhälle inte skulle fungera om den var lägre. Vi har en enormt hög tillit till varandra och till våra institutioner. När min pappa 1981 fick frågan vad han tyckte om Sverige sa han: "Jag kom hit utan en krona på fickan, nu är jag invald i riksdagen. Sverige är ett fantastiskt land!" Jag håller med fullkomligt.

Så varför en bok om dödssynder?

För att hjälpa oss ta tag i de där sista fem procenten, förstås.

Ända sedan en livskris för 20 år sedan har Stefan Einhorn varit godhetens apostel. Skrivit böcker och artiklar i ämnet. I "De nya dödssynderna" tar han spjörn mot så udda gestalter som Gollum, Kjell-Olof Feldt, Ikaros, Shakespeare, Bill Gates och den indiske kejsaren Ashoka. Men framförallt mot sina egna tillkortakommanden.

– Jag brukade vara en rätt argsint person, lättkränkt och prestigefylld. Karriärlysten för egen del. Om någon gav sig på mig svarade jag med samma mynt.

Och idag?

– Har jag gått från folkilsk till lätt irriterad. Försöker tänka att det är viktigare att hantera situationen än att ge igen. Och att bästa sättet att nå framgång är att inte sträva efter det för egen del.

När fan blir gammal blir han snällare?

– Ja, det verkar faktiskt så. Äldre människor är i genomsnitt emotionellt stabilare, vänligare och mer ansvarstagande. Det finns forskning på det.

Vad är orsaken?

– Jag är benägen att tänka biologiskt. Att kanterna slipas av en smula var säkert bra, speciellt i det gamla stamsamhället. Där behövdes en snäll farmor eller morfar. Dessutom blir vårt släkte allt intelligentare, klarar av att lösa allt komplexare frågor. Jag skulle säga att vi definitivt är godare nu än för hundra år sedan.

"Sånt är livet, så mycket falskhet bor det där" sjöng en gång Anita Lindblom. Hon hade mer rätt än hon anade, enligt Stefan Einhorn. När han gav sig ut på jakt efter den moderna svenska synden blev han förvånad.

– Jag var så säker på att avund skulle kamma hem förstaplatsen att jag till och med hade skrivit kapitlet klart. Det fick jag stryka, när det istället visade sig vara ➡

”Det slog mig hur sällsynt det faktiskt är med elaka människor i vårt samhälle. De allra flesta försöker verkligen vara snälla och trevliga.”

➔ falskhet som svensken tyckte överlägset mest illa om. Avund hamnade först som nummer 14.

Hur falsk är du själv?

– Så till vida att jag ljuger ibland. Jag kan säga att jag tycker en barnteckning är vacker, fast jag i själva verket tycker den ser ut som ett exploderande kylskåp. Men vita lögnerna fungerar som ett socialt smörjmedel; det är ibland grymmare att vara helt ärlig.

Och på resten av listan?

– Jag kan vara avundsjuk, men är definitivt inte snål. Främlingsfientliga är vi alla lite till mans när det gäller kön, favoritlag eller stad kontra landsbygd. Jag är ingen översittare och hatar nog ingen människa alls. Hänsynslös? Ja, om den innefattar brist på omtanke, så är jag nog det, liksom de flesta. Jag kan handla utan att vara riktigt medveten om hur omgivningen reagerar, vara disträ och ha svårt att släppa det jag jobbar med. Mina barn säger dessutom att jag är ful.

Vi enas om att det sistnämnda gudskelov knappast ingår i syndakatalogen. Däremot att man måste vara vaksam på föräldrar som listar ”lök” och ”jordgubbar” före sina barn. Det gjorde Stefans pappa Jerzy när han uppmanades rangordna livets väsentligheter. Arbetet var viktigast.

– Under min livskris insåg jag att jag höll på att göra samma karriär som han. När jag istället borde värna om medmänskliga relationer.

Känns det aldrig jobbigt att bli betraktad som snällhetens profet?

– Jo, hela tiden. Men det är bara bra om jag har ögonen på mig – eftersom jag själv

lider om jag gör någon annan ledsen. Och det hjälper mig att ständigt försöka se människors positiva sidor, inte fastna i deras negativa.

Kan en gudstro vara till hjälp att bli en bättre människa?

– Visst finns det exempel på när religion blivit fundamentalism och fanatism. Men mestadels har den fyllt en viktig funktion när det gäller att plocka fram människans goda sidor och kontrollera de ondskefulla. Religionerna var de ursprungliga bärarna av samhällets moral och etik. Själv har jag i mitt liv varit både troende, ateist och som nu agnostiker – och att tro var klart roligast. Jag vet också att den som tror generellt är friskare och känner mindre oro än andra.

Är Jesus en moralisk förebild för dig?

– Att kalla mig befryndad med Jesus låter kanske förmätet. Men jag känner verkligen samhörighet med många av hans tankar, även om jag inte håller med om alla. Han var ett föredöme när det gäller godhet och visdom.

Har den minskande skräcken för helvetet påverkat vårt syndande?

– Där kan jag bara fritt associera till rökaren som visas bilder på lungcancer och förstörda tänder. Han tar snarare en extra cigg för att lugna nerverna. Och även i ett sekulärt samhälle som Sverige har vi en hög samhällsmoral.

Vi talar om hur människan kan bli bättre och godare och Stefan Einhorn menar att metoderna är många: någon kan behöva terapi, någon säga upp bekantskapskapen med destruktiva kamrater. Det vikti-

gaste är vetskapen om att människan kan förändras.

– Jag säger inte att det är en enkel process, men den är värd resan. Det är en fantastisk känsla när man märker att man kan hantera relationer utan att sitta fast i ett gammalt, destruktivt mönster.

Det är nu som Zlatan glider förbi några meter från vårt bord. Om några dagar är det landskamp och hotellmatsalen rymmer plötsligt två bästsäljare: den ene domarnas skräck, den andre den goda människan från Stockholm. Vi gör ett stickspår till mamma Ninas flykt undan förintelsen och om det är dess fasor som Stefan Einhorn omedvetet vill betvinga med sina böcker. Grunnar sedan över den alternativa judiska skapelseberättelsen som menar att världen från början inrymdes i tio kärll, varav sex sprängdes i bitar och släppte lös lidande, smärta och ondska – och att människans uppgift är att reparera desamma.

Så det är det du håller på med, att laga sex kärll?

– Inte ensam. Men det görs genom goda gärningar, det är sant.

Så hur kan då en arg taxichaufför ge dig hopp?

– För det slog mig hur sällsynt det faktiskt är med elaka människor i vårt samhälle. De allra flesta försöker verkligen vara snälla och trevliga. Jag började fnittra när han körde upp jämsides och hötte med näven. Jag menar, hur ofta ser man något sådant – en människa som ... hötter?

När vi bryter upp spelar högtalarna i baren ”Heart of gold” av Neil Young.

Det känns som ett betydligt lämpligare val än Anita Lindblom ♦

De gamla katolska dödssynderna utan rangordning:

Högmod

Vällust

Frosseri

Girighet

Lättja

Vrede

Avund

De nya svenska dödssynderna i rangordning:

Falskhet

Hat

Hänsynslöshet

Översitteri

Trångsynthet

Främlingsfientlighet

Girighet

Stefan Einhorn fick fram sin lista över nya dödsynder genom enkätundersökningar och djupintervjuer, samt genom att anlita en expertjury bestående av bland annat en professor i psykiatri, en ordförande i en ideell organisation, en journalist och en före detta minister, innan han skickade ut en enkät som besvarades av 1 077 svenskar. Hans bok *De sju nya dödsynderna* är utgivna på Forum.

Namn: Stefan Einhorn

Född: 26 oktober 1955 i Stockholm som son till cancerforskarna Jerzy och Nina Einhorn. Hans syster är författaren och regissören Lena Einhorn

Familj: Hustru och tre vuxna barn.

Bor: Lägenhet i innerstan.

Favoritplatta: Bruce Springsteens första, *The wild, the innocent & the E Street shuffle* (1973).

Favoritbok: *Människans väg* av den judiske mystikern Martin Buber (1948).

Favoritfilm: *Livet är underbart* av Frank Capra (1946).

Hobby: Titta på teve och spela golf.

Sommarevenemang

Välkommen på våra dagsutflykter med buss!
I sommar bjuder vi in till fyra intressanta utflyktsmål.

5 augusti **Löfstads slott**

Löfstad slott, beläget nära Norrköping, uppfördes på 1600-talet av fältmarsalken och greven Axel Lillie. På 1700-talet kom Löfstad i familjen Pipers ägo. Här är allt orört så som det var när sista ägarinnan Emilie Piper gick bort 1926. Slottet har en av Sveriges bäst bevarade engelska parker.

Lunch på värdshuset inrymt i en av flyglarna och besök i slottsbutikerna. På vägen hem gör vi ett stopp vid Kila kyrka, med kormosaik gjord av Bengt-Olof Kälde. Kaffe och smörgås på Stavsjo krog & café i Kolmården.
(hemkomst kl. 20.00)

12 augusti **Stenfasta/Selaön**

Besöket börjar med Stadsmissionens Stenfasta, vid Stallarhol-

men i Sörmland. Samtidigt som vi dricker en kopp kaffe berättar Madeleine Gyllenhammar om verksamheten på Stenfasta. På Selaön besöker vi familjen Högfeldts Åleby gård för lunch och får höra om gårdens verksamhet och viltbruk. Avslutning med en visning i en av Selaöns kyrkor.
(hemkomst kl. 18.00)

19 augusti
Forsmarks bruk/Öregrund
Besök på Forsmarks bruk i norra Uppland som är ett av landets bäst bevarade vallonbruk. Järn kan ha tillverkats här redan på 1400-talet. Bruket från 1570 tillhörde i nära tvåhundra år familjen af Ugglas, men såldes 1975 till Forsmarks Kraftgrupp AB och fick då ett nytt innehåll och funktion.

Lunch på Forsmarks Wårds- hus, beläget i det gamla mejeriet. Efter besök i Forsmarks kyrka gör vi en rundtur med buss, då busschauffören

Desirée berättar om bruket. På hemvägen stannar vi i Öregrund. Avslutning med kaffe och smörgås på kafé Wilma.
(hemkomst kl. 20.00)

26 augusti **Jäders kyrka/Sundbyholm/ Eskilstuna**

Efter kaffepaus vid ankomsten visar kyrkvården Charlott Mörner Jäders kyrka i Kafjärdens församling. Kyrkan med rötter i 1100-talet räknas som ett av landets främsta verk från renässansen. Axel Oxenstierna lät bygga om kyrkan i flera etapper och den blev hans egen begravningskyrka. 1617 blev Axel Oxenstierna ägare till Fiholms gods i Jäders socken. Vi passerar Fiholm på vägen till Sundbyholms slott och åter lunch där. Dagen avslutas med ett besök i Eskilstuna och möte med Magnus Ludvigson, tidigare präst i Danderyds församling.
(hemkomst kl. 18.00)

För alla utflykter gäller:

Kostnad: 400 kr/resa den 12 och 26 augusti och 500 kr/resa den 5 och 19 augusti.

I priset ingår bussresa, kaffe, lunch, guidad visning och förfriskningar. Vi besöker ett par äldre miljöer där bekvämligheter som hiss saknas.

Anmälan och information:

Ring till Danderyds församlings bokningstelefon 08-568 957 10. Måndag – torsdag 9.00–12.00 och 13.00–15.00 (lunch 12.00–13.00). Meddela namn, adress, telefon, eventuellt allergi och var du kliver på bussen. Anmälan är bindande.

Avfärd och hemfärd

Avfärd: Eneby torg 9.30, Danderyds församlingssgård 9.45 samt Myrans Livs, Mörby 10.00. 12 augusti och 26 augusti: Åter i Danderyd ca 18.00. 5 augusti och 19 augusti: Åter i Danderyd ca 20.00.

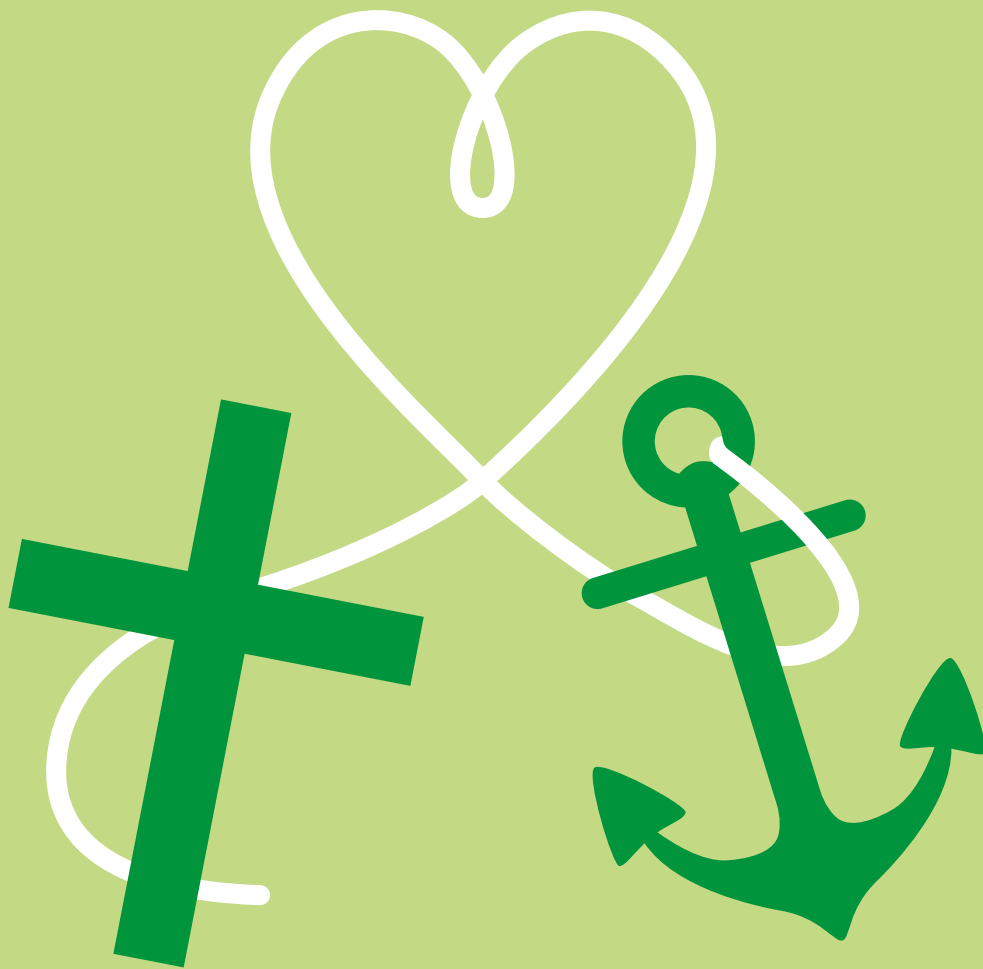
Sommaröppet i Danderyds kyrka

under maj – oktober tre dagar i veckan. Volontärer visar dig gärna runt.

Maj-juni och aug-okt öppet mån, tis och ons 11.00–14.00.

Vägkyrka 29 juni – 29 juli, mån, tis och ons 11.00–15.00. Andakt 12.00, guidning 13.00.

Fika finns. Välkommen!

KONFIRMATION 2015–2016 DANDERYDS FÖRSAMLING

Konfirmationen är en chans att tillsammans med andra fundera över spännande och viktiga livsfrågor. Du får lära dig mer om kristen tro, om hur andra tänker och lite mer om dig själv.

Vi förutsätter inte att du tror på Gud. Vi förutsätter heller inte att du kommer att göra det. Men vi vill ge dig en chans att ta reda på vad kristen tro handlar om.

Konfirmationstiden bygger på diskussioner, bild, musik och drama. Alla grupper åker på läger men olika länge. Att vara på läger är en unik möjlighet att ha kul ihop.

Konfirmation 2015–2016 riktar sig främst till dig som är född 2001 eller går i årskurs 8.

Välj mellan vintergruppen Sättra Brunn eller sommargrupperna Sättra Brunn, Ramundberget 1 och Ramundberget 2. Välkommen att beställa vår broschyr! Öppet hus i Församlingens Hus onsdagen den 20 maj 17.00–20.00.

Kontakta gärna församlingspedagog Simon Liljecrantz, 08-568 957 43 eller simon.liljecrantz@svenskakyrkan.se. Anmälan senast 15 september 2015.

Läs mer på konfirmandidanderyd.se

Sommarkurs i mindfulness

Prova mindfulness, under fem veckor i sommar. Vi gör övningar för kropp och sinne och har fokus på vår andning. Tisdagarna 2/6, 9/6, 16/6, 23/6 och 30/6 kl. 10.00–12.00. Kaffe och smörgås serveras. Vi kommer att vara ute, på Petruskyrkans klosterlika innergård. Adress: Kyrkvägen 27 i Stocksund. Kursavgift 500 kr. (Vid behov finns möjlighet att söka bidrag). Välkommen satt anmäla dig till Catharina Björnstedt, diakon och mindfulnessinstruktör, 08-568 957 29.

Ekonomiskt bistånd

Boende i Danderyds församling kan söka ekonomisk hjälp. Sökanden ska vara ekonomiskt behövande, vilket är en skatterättslig term. Kontakta diakon Catharina Björnstedt, 08-568 957 29 eller catharina.bjornstedt@svenskakyrkan.se

Rättelse

Träreliefen i Danderyds kyrka, som lånas ut till Lübecker Museum under hösten 2015, föreställer Sankt Göran som driver ut onda andar ur två epileptiska män. Reliefen kommer att visas på utställningen *Lübeck 1500 – Metropolis of Art in the Baltic Region*.

FOTO: ANNA LIND LEWIN

GUDSTJÄNSTER

Danderyds kyrka

Söndagar 11.00

Högmässa/högmässogudstjänst.

Djursholms kapell

Söndagar 17.00

28 juni-30 augusti

Lekmanaledda andakter.

Enebykyrkan

Söndagar 11.00

Gudstjänst.

Skapelsemässa

i Sätträängskyrkan

Midsommardagen

20 juni 16.00

Lisa Axelsson Runeborg.

Efter gudstjänsten serveras

kaffe och jordgubbstårta.

Konfirmationsgudstjänster

Sommarens tre läger avslutas

med konfirmation

i Danderyds kyrka.

Lördag 27 juni 11.00

Läger: Sättra Brunn

Präst: Fredrika Gärdfeldt.

Söndag 28 juni 11.00

Läger: Ramundberget 1

Präst: Anna Ortner.

Söndag 16 augusti 11.00

Läger: Ramundberget 2

Präst: Lisa Axelsson Runeborg.

ÖVRIGA

GUDSTJÄNSTER

annonseras

i DN och SvD

på fredagar

Gudstjänster & konse

KONSERTER

Onsdag 20 maj 19.00

Enebykyrkan

Vårkonsert

Enebykyrkans kör som bland annat sjunger kantaten Noas ark av Horovitz. Michael Engström, piano. Eva Wedin, dirigent.

Måndag 25 maj 19.00

Enebykyrkan

Konsert

Enebykyrkans Ungdomskör under ledning av Terese Fredenwall.

Söndag 31 maj 16.00

Församlingens Hus

Som fågeln – så glad

Danderyds kyrkokör, Rikard Karlsson, dirigent.

SOMMARKVÄLLS-

KONSERTER

Onsdagar 19.00 i Petruskyrkan, Kyrkvägen 27 i Stocksund.

Fri entré. Mingel med fika efter konserten.

Danderyds Vokalensemble.

Onsdag 3 juni

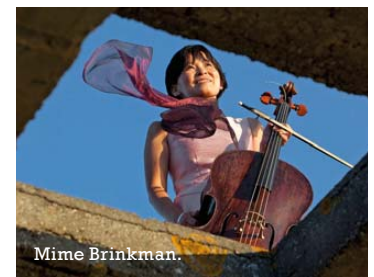
Svensk körlyrik

Danderyds Vokalensemble, Rikard Karlsson, dirigent.

En doft av sommar och bloms-

ter, hav och salt. Svenska sånger och körlyrik av bl.a. Dag Wirén, Ture Rangström och Hugo Alvéén.

Danderyds Vokalensemble har tolkat flera av de stora verken; Matteuspassionen av Bach och Händels Messias och samtidsmusik som Passio av Arvo Pärt och Rolf Martinssons Lukaspassion. Ensemblen har sjungit tillsammans med Gävle symfoniorkester, Drottningholms barockensemble och Edsbergs kammarorkester.

Mime Brinkman.

Onsdag 10 juni

Het sommar med

Boccherini & co

Mime Brinkmann, cello,

Björn Gäfvert, cembalo och

Karl Nyhlin, luta.

Mime Brinkmann är solist och medlem i internationella ensembler inom tidig musik såsom La Petite Bande (Belgien) och Tafelmusik Baroque Orchestra (Kanada).

Björn Gäfvert är organist i Immanuelskyrkan i Stockholm. Han spelar regelbundet i Sveriges Radios Symfoniorkester och är sedan 1989 ordinarie cembalist och continuospelare i Drottningholms Barockensemble. Karl Nyhlin är en av de ledande lutenisterna i Skandinavien. Han är flitigt anlitad, både som solist och i ensemble, på olika lutor, teorb och gitarr.

Onsdag 17 juni Duo Kameleont

Tillsammans spelar Catalina Langborn och Olof Wendel i duon Kameleont där strängarna från violin och cimbalom (hackbräde) möts. I deras program ryms klassisk musik, folkmusik samt egenskriven musik skraddarsydd för just denna duo. Ofta väljer de både kvinnliga och manliga kompositörer från barocken tillsammans med folkmusik och egenskriven musik.

Onsdag 24 juni Ensemble Flautino

Kristine West, blockflöjt, Stina Petersson, cello och Marcus Mohlin, cembalo.
Kryddat med en folkmusikalisk bris i konstmusikskrud blandas här något av det allra bästa ur barockepoken med musik av Couperin, Geminiani och Bach spelad på cembalo, cello och blockflöjt.
Ensemble Flautino är en ung barockensemble som sedan starten 2012 har gett konserter över hela Sverige. Ensembles spel karaktäriseras av ett livfullt och sprakande samspel, fyllt av improviserad kommunikation mellan musikerna och med publiken.

TRÄDGÅRDSTRÄFFAR Onsdagar 14.00–16.00

Sol, gemenskap, gott fika och musikalisk underhållning. Välkommen till trädgården vid Kevinge Vårdshus på Edsviksvägen 1 A. Andakt, smörgås, kaffe/te och program, vid dåligt väder inomhus. Inträde: 50 kr. Information/kontakt diakon Inessa Rejer 08-568 957 21.

Onsdag 8 juli Dragspel idag och i morgon

Per Romin, dragspelsvirtuos tar oss med på en musikalisk resa genom Sverige, medan internationellt kände dragspelsartisten Leo Florin, 11 år, spelar österländsk musik.

Onsdag 15 juli Om sommaren den sköna

Ia Arhusiander, sångerska och Jimmy Alcayna, pianist bjuder på en musikalisk kavalkad av klassiska visor och jazz.

Onsdag 22 juli På ejderdun vilar du i mina drömmar

Björn Wehlén, gitarr och sång och Erik Larsson, sång. Det bästa ur vår svenska musikaliska skatt. Kom och sjung med!

SVENSKA KYRKAN I DANDERYD

Församlingens Hus
Angantyrvägen 39,
182 54 Djursholm.

Växel: 08-568 957 00,
måndag – fredag
9.00 – 12.00 och 13.00 – 17.00.
Adress: Box 2021,
182 02 Danderyd
Fax: 08-568 957 28
www.danderydsforsamling.se

Gudstjänstinformation
08-568 957 34.

Kommunikatör
Christina Högberg, 08-568 957 08.

Kyrkogårdsförvaltning
Chef Anette Eskilsson,
08-568 957 40,
fax 08-568 957 28.

Våra kyrkor
Altorps kapell, Ymervägen 55,
Djursholm, 08-755 44 86.
Andrum, Mörby Centrum,
08-568 957 71.

Danderyds kyrka, Angantyrv. 41
Danderyd, 08-568 957 64.

Djurholms församlingsgård,
Bragev. 32 A, Djursholm
08-568 95 756.

Djursholms kapell, Danav. 9,
Djursholm, 08-755 37 83.

Enebykyrkan, (samarbetskyrka)
Enebytorp, Christina Molin
08-758 66 52.

Petruskyrkan, Kyrkv. 27,
Stocksund, 08-568 957 64.

Sätraängskyrkan, Sjöbergsv. 32
Danderyd 08-568 957 64.

Sjukhuskyrkan,
Danderyds sjukhus,
08-123 550 00 (växel).

Kyrkoherde/kontraktspastor
Staffan Hellgren, 08-568 957 01,
070-625 13 15 (sms/mms).

Präster
Anneli Amilon,
08-568 957 24.
Bosse Divander,
08-568 957 17.
Fredrika Gårdfeldt,
08-568 957 23.
Johanna Keck,
08-568 957 20.
Jenny Karlsson, (tjl)
Jennie Wall,
08-568 957 19.
Arne Wikström
08-568 957 18.

Sjukhuspräster
Stefan Bendtz,
08-568 957 45.
Roger Gärtner
08-568 957 46.
Lisa Axelsson Runeborg,
08-568 957 42.

Diakoner
Catharina Björnstedt,
08-568 957 29.
Fredrik Gyllenhög, 08-568 957 25.
Inessa Rejer, 08-568 957 21.

Musiker
Johan Björling, 08-568957 06.
Kerstin Evén, 08-568 957 49.
Rikard Karlsson, 08-568 957 07.
Anders Ölund, 08-568 957 04.

Församlingspedagoger
Simon Liljecrantz,
08-568 957 43.
Rut Niska Säfström,
08-568 957 36.

Förskolechef
Ebba Zeno, 08-568 957 02.

” Rena mig,
så att jag blir ren,
hela mig,
så att jag blir hel,
drag mig till dig,
så får mitt hjärta ro. ”

ur Syndabekännelsen